

جامعه حسینی باید جامعه ای آزادی خواه ستم ستیز و عزتمند باشد

دکتر محمد فنایی اشکوری با بیان اینکه امام حسین(ع) برای اصلاح امت، محو ستم و بیداد و استقرار سنت نبوی و عدالت علوی قیام کرد...

دکتر محمد فنایی اشکوری با بیان اینکه امام حسین(ع) برای اصلاح امت، محو ستم و بیداد و استقرار سنت نبوی و عدالت علوی قیام کرد، گفت: بنابراین، جامعه حسینی باید جامعه ای معنوی، آزادی خواه، عدالت طلب، ستم ستیز و عزتمند باشد و یاد بزرگداشت حادثه کربلا باید این ارزشها را در جامعه تقویت کند. به گزارش خبرنگار مهر، دکتر محمد فنایی اشکوری استاد مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) در مورد ابعاد قیام عاشورا و خصوصا بعد عرفانی آن مطالبی را بیان داشت که اکنون از نظر شما می گذرد.

اندک اندک جمع مستان می رسند اندک اندک می پرستان می رسند

در آستانه تاسوعا و عاشورای حسینی قرار داریم. این روزها که کاروان حسینی از حجاز به سمت عراق در حرکت است، لشکر اندوه و ماتم نیز به سوی دلهای عاشقان ولایت روانه است.

سرهای قدسیان همه بر زانوی غم است گویاعزای اشرف اولاد آدم است

از این رو جا دارد که علاوه بر برگزاری مجالس پرشور سوگ و ماتم در عزای جگرگوشه رسوال الله(ص)، درباره ابعاد گوناگون شخصیت سالار شهیدان و حماسه بی بدیلی که آفرید به تأمل بنشینیم.

یکی از موضوعات محوری در الهیات عرفانی این است که خداوند آشکار است و نیازی نیست که از راه موجودات دیگر خداوند را بشناسیم. یکی از اسماء الهی اسم "الظاهر" است. نه تنها خدا آشکار است که اساسا و به طور انحصاری او ظاهر است، "هو الظاهر". او نور است، "الله نورالسموات والارض". مگر نور پنهان یا تاریک است که با چیز دیگری پیدا شود؟ بنابراین، هیچ چیزی نمی تواند نشانگر خداوند در آن سطح باشد. خدا از فرط روشنی و نورانی بودن آشکارتر از هر چیزی است. اگر از دیدگان ضعیف ما پنهان است از شدت نورانیت و پیدائی است. از این رو در دعای عرفه از قول امام حسین (ع) می گوئیم: «كَيْفَ يُسْتَدَلُّ عَلَيْكَ بِمَا هُوَ فِي وُجُودِهِ مُقْتَرَفٌ إِلَيْكَ»؛ چگونه چیزی که در وجودش محتاج به توست می تواند دلیل بر وجود تو باشد، «أَيْكُونُ لِعَيْرِكَ مِنَ الظُّهُورِ مَا لَيْسَ لَكَ»، آیا غیر از تو ظهوری دارد که تو نداری تا در پرتو آن ظهورش بخواهد تو را نشان دهد و آشکارکننده تو باشد؟

همه عالم به نور اوست پیدا کجا او گردد از عالم هویدا

زهی نادان که او خورشید تابان بنور شمع جوید در بیابان

مگر خدا دور است که بخواهیم از راه آثار به او برسیم؟! و متی بعدت حتی تکون الآثار هی التی توصل الیک؟ او حاضر و ظاهر است. البته این سخن در مراتب بالای معرفت طرح می شود. اما در مراتب پایین تر سخن در این است که مخلوقات آیات الهی و دلیل وجود او هستند و از راه آفاق و انفس می توان به خدا رسید، بنابراین بین این معارف ناسازگاری نیست، بلکه سخن در ذومراتب بودن معرفت است.

حضرات معصوم و در رأس آنها رسول الله(ص) خود قرآن ناطق و مجسمند. انسان کامل تجسم عینی قرآن است. از این رو عجیب نیست که آیات قرآن بر آن حضرات تطبیق کند یا در شأن آنها نازل شود. به همین جهت است که ذیح عظیم در آیه «وَ قَدْ نَآءُ بِذِيحِ عَظِيمٍ» بر امام حسین(ع) تطبیق شده است. شکی نیست که مصداق برجسته و برترین آن امام حسین(ع) است. همین طور آیه کریمه «يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً» گرچه خطابش عام است، ولی مصداق بارز و آشکار این خطاب امام حسین(ع) است. او بود که عاشقانه با نفس مطمئنه به سوی پروردگارش شتافت در حالی که هم او از قضای الهی راضی بود و هم خدا از او راضی. در سخنان پیامبر(ص)، امیرالمؤمنین(ع) و دیگر معصومان نیز بیانات زیبایی درباره

امام حسین(ع) آمده است که توجه به آن بیانات می تواند ابعادی از شخصیت و جایگاه معنوی امام حسین(ع) را بر ما آشکار کند. پیامبر(ص) امام حسین(ع) را از خود و خود را از او می داند «حسین منی و أنا من حسین». حسین چراغ هدایت و کشتی نجات است. شهرت این جملات گاهی موجب می شود ما بسرعت از آنها می گذریم و تعمق کافی در آنها نمی کنیم. از این کلمات نباید به آسانی عبور کرد.

تأمل در این بیانات می تواند شناخت ما را از امام حسین(ع) تعمیق بخشد. با توجه به این حقایق است که عرفان شیعی بسیار رنگ حسینی دارد. عرفای اهل بیتی در کنار مدرسه عرفه و عاشورا توجه خاصی به زیارت مرقد امام حسین(ع) و گریه و سوگواری در عزای حضرت اباعبدالله(ع) دارند. این زیارت و سوگ خود مدرسه عاشق پروری است که مختص مکتب اهل بیت(ع) است.

یکی از ابعاد مهم شخصیت امام حسین(ع) و حادثه عاشورا بعد سیاسی و اجتماعی آن است. بحث از این بعد، خود حکایتی مفصل است که باید مستقلا به آن پرداخته شود، اما اشاره به آن در اینجا ضروری است تا گمان نشود که شخصیت سالار شهیدان و حماسه عظیمش فقط از بعد عرفانی برای اهمیت است. تفاوت انسان کامل با دیگر انسانهای برجسته تاریخ در این است که انسان کامل یک بعدی و تک ساحتی نیست. انسان کامل فقط یک اندیشمند، یک اصلاحگر، یک قهرمان، یا یک عارف اهل باطن نیست؛ بلکه در همه ابعاد انسانی در کمال است.

از این رو یک بعد برجسته حماسه عاشورا بعد سیاسی و اجتماعی آن است. اما بعد عرفانی اساس و باطن آن است. ما نباید تنها امام حسین(ع) را در بعد عرفانی خلاصه کنیم و بعد سیاسی و اجتماعی حرکت آن حضرت(ع) را کمرنگ ببینیم. بُعد عدالتخواهی و آزادی و عزت طلبی و ظلم ستیزی امام حسین(ع) بسیار برجسته و درخشان است، اما زیربنا و باطن آن، بعد عرفانی حرکت امام حسین(ع) است. این ذوابعاد بودن ویژگی عرفان عاشورایی است که همان عرفان راستین اسلامی است. این عرفان فقط درون گرا، فردی و باطنی نیست، بلکه عرفانی است که در عین درون گرا و فردی و باطنی بودن ابعاد عظیم اجتماعی و سیاسی دارد. عرفانی است که با زندگی و جامعه با سیاست و تمدن و اصلاح گری و عدالتخواهی و آزادی ارتباط تنگاتنگ دارد و از آنها جدایی ناپذیر است. امام حسین(ع) برای اصلاح امت، محو ستم و بیداد و استقرار سنت نبوی و عدالت علوی قیام کرد. بنابر این، جامعه حسینی باید جامعه ای معنوی، آزادی خواه، عدالت طلب، ستم ستیز و عزتمند باشد و یاد و بزرگداشت حادثه کربلا باید این ارزشها را در جامعه تقویت کند.

شاه شمشاد قدان خسرو شیرین دهنان که به مژگان شکند قلب همه صف شکنان

با صبا در چمن لاله سحر می گفتم که شهیدان که اند این همه خونین کفنان

گفت حافظ من و تو محرم این راز نه ایم از می لعل حکایت کن و شیرین دهنان